

VERSLAG EVALUATIE BEHEER JATSDWINGER 7 OKTOBER 2004

Aanwezig: Wout Veldstra, Erik Hofman, Geert Dalstra, Gerd Boerema, Mark Ronda (Gemeente Groningen), Rob Koelman (Vleermuiswerkgroep Groningen), Marjolein van Os (De Groene Ruimte)

Aanleiding

In 1999 is door De Groene Ruimte in opdracht van de gemeente Groningen een ecologisch werkplan voor de Jatsdwinger opgesteld. Het plan bevat overzichtelijke schema's van het te voeren beheer per jaar. De intentie is om de ervaringen met het beheer jaarlijks te evalueren met de groenbeheerders, het praktijkoverleg en De Groene Ruimte. Overzicht van evaluaties tot dusver:

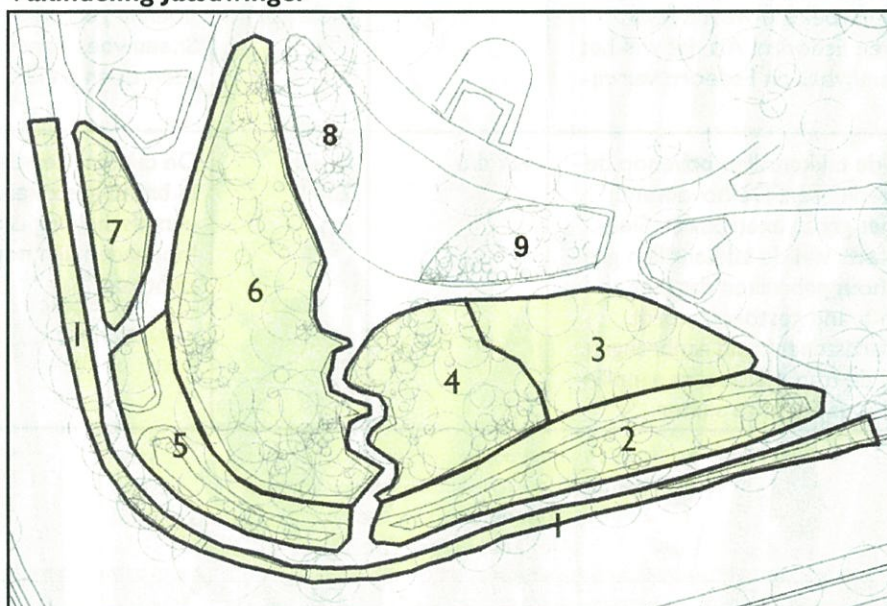
- zomer 1999: werkplan
- 17 januari 2002
- 20 juni 2002
- 5 juni 2003
- 15 april 2004
- 7 oktober 2004

Tijdens de evaluaties zijn de veldsituatie en het gevoerde beheer vergeleken met de streefbeelden en het voorgestelde beheer in het werkplan. Ook geconstateerde knelpunten in het beheer zijn besproken. Uit elke evaluatie komt een aantal afspraken en aandachtspunten naar voren, die de basis vormen voor het vervolgbeheer. Deze zijn in de volgende actiepunten weergegeven.

Op 7 oktober 2004 zijn behalve de Jatsdwinger ook de overige dwingers bezocht.

Vakindeling Jatsdwinger

Onderscheiden worden een centrale zone, een overgangszone en een randzone.

<p>Streefbeeld centrale zone</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ boskarakter versterken ☐ dicht bos (vak 4 en 6, ook 8 en 9?) ☐ oude, holle bomen behouden ☐ 3 vegetatielagen (boomlaag, struiklaag, kruidlaag) ☐ inheemse soorten (Beuk, Hollandse iep, Haagbeuk, Spaanse aak) ☐ vak 3: mantel-zoom-vegetatie 	<p>Streefbeeld overgangszone</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ afwisselend open, halfopen en dichte bosstrook (aansluitend op vak 1) ☐ in boomlaag bomen van verschillende hoogte (Beuk, Zomereik, Gewone es, Haagbeuk, Hollandse iep, Spaanse aak, Hollandse linde) ☐ dichte stuk: struiklaag tot 4 meter met Hulst, Eenstijlige meidoorn, opslag van Spaanse aak, Gewone es, Plataan, Hazelaar ☐ open stuk: tussen bomen een kruidlaag, hier en daar struiken (max. 30 %) ☐ halfopen stuk: idem, maar struiklaag max. 60 % ☐ stinzenplanten! (Daslook, Groot heksenkruid)
<p>Streefbeeld randzone</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ bomen van verschillende leeftijd en hoogte, sommige zeer markant ☐ ondergroei dichte zone: struweel ☐ ondergroei halfopen zone: ruigte tot 1,5 meter met Zevenblad, Fluitenkruid, Grote brandnetel, Nagelkruid en Kropaar en hier en daar struiken ☐ ondergroei open zone: alleen kruiden (doorzichten) 	

Actielijst winter 2004 - voorjaar 2005

Actie	Waar	Wanneer	Achtergrond
<i>Centrale zone (vak 3, 4, 6, 8 en 9)</i>			
Struiklaag: in de gaten houden of gewenste opslag (Hazelaar, Braam, Spaanse aak) niet overwoekerd wordt door sneeuwbes en Esdoorn. Als dat wel het geval is: Sneeuwbes en Esdoorn verwijderen.	vakken 4 en 6	2004 (hele jaar), 2005 (hele jaar)	Voor het hele park geldt: als gewenste opslag voldoende gegroeid is pas Sneeuwbes verwijderen, geen open plekken maken.
Resten van de takkenrillen bovenop de dwinger verwijderen. De bovenrand inplanten met grote exemplaren Sleedoorn. In plaats van de takkenrillen groter liggend hout gebruiken dat niet zo makkelijk in brand gestoken wordt. Eventueel hardstenen rand aanbrengen. Beneden bij de trap Meidoorns aanplanten om de loopaden af te sluiten. S	vak 4/6	najaar 2004	De takkenrillen zijn in 2003 in brand gestoken. Toch een afscheiding creëren: de loopaden zijn nog steeds zichtbaar.

Actie	Waar	Wanneer	Achtergrond
Ongewenste paden inboeten.	vak 4/6	2004 en 2005	Discussie: is het pad met de trappen vanaf de dwinger naar beneden wel gewenst? Ecologisch niet. Afsluiten? Reactie: je krijgt toch ergens weer een pad. Afsluiten leidt misschien tot meer ongewenste paden.
Controle van de ingekorte stam van de dode lep op gebruik/bewoning door insecten, spechten, paddestoelen en dergelijke. Vooralsnog niet actief gaten boren om bewoning te stimuleren.	hoek vak 6 (aan de kant van vak 8)	2004 en 2005	De stam van de dode lep is tussen april en oktober 2004 ingekort.
Een nieuwe boom naast de dode lep planten. Suggestie: Haagbeuk, Zomereik, Kastanje, Beuk: wordt intern nog overleg over gepleegd. Eventueel een vleermuiskast aan hangen (zie ook het actiepunt op de volgende pagina).	hoek vak 6 (aan de kant van vak 8)	najaar 2004	Zo wordt de open plek opgevuld.
Nazorg van nieuwe aanplant van mantelvegetatie langs de bosrand: in de gaten houden of het goed aanslaat. Eventueel Sneeuwbes/Esdoorn verwijderen als deze de aanplant dreigen te overwoekeren.	vak 3	2004 (hele jaar), 2004 (hele jaar)	Het streefbeeld is een langzame overgang vanaf vak 4 via een mantel- en zoomvegetatie naar de grazige vegetatie van vak 3. In het voorjaar van 2004 is de mantelvegetatie aangeplant (Hulst, Hazelaar, Spaanse aak, Gelderse roos, Sleedoorn en Hondсроos). Ziet er goed uit (april en oktober 2004). In de ondergroei zijn tevens Kraailook en Daslook aanwezig (april 2004).

Actie	Waar	Wanneer	Achtergrond
Zoomvegetatie: 1x per jaar maaien in augustus tot de lijn tussen de onderste Linde en de onderste Beuk.	vak 3	najaar 2004 maaien, voorjaar 2005 juist niet	Het streefbeeld is een langzame overgang vanaf vak 4 via een mantel- en zoomvegetatie naar de grazige vegetatie van vak 3. Zoomvegetatie zag er in april 2004 goed uit. Veel Fluitenkruid, verder Speenkruid, Ridderzuring, Madelief, Holwortel, Grote brandnetel, Nagelkruid en Kruidende boterbloem. Oktober 2004: de zoomvegetatie is recent gemaaid tot de afgesproken lijn, conform het plan.
<i>Overgangszone (vakken 2, 5 en 7)</i>			
De takkenrillen blijven aanvullen die de voormalige paden langs de vakken 2 en 5 afschermen.	vakken 2 en 5	2004 (hele jaar), 2005 (hele jaar)	De aangeplante struiken zijn goed aangeslagen (april en oktober 2004). Het pad groeit al aardig dicht, maar nog niet goed genoeg om de takkenrillen te verwijderen. In april zagen de takkenrillen er goed uit. In oktober 2004 zijn de takkenrillen wat ingezakt en wat rommelig, doordat door particulieren wordt bijgestort.
Als de in 2004 aangeplante Gewone vlieren voldoende uitgegroeid zijn: Sneeuwbesen er omheen verwijderen (maar geen open plek maken)	rand van vak 2	zomer 2005?	Aan het begin van 2004 zijn Gewone vlieren aangeplant: slaan al aan. Ze zijn nog niet groot genoeg voor het verwijderen van de Sneeuwbesen.
Nazorg Kamperfoelie: controle of het goed aanslaat, nieuwe exemplaren er bij zetten.	vakken 2 en 5	najaar 2004 aanplant, voorjaar 2005 nazorg	In april 2004 leek de Kamperfoelie goed aangeslagen. In oktober 2004 valt dit toch wat tegen.
Van de boom met brandschade, net als bij de dode lep, de top afzagen en een deel laten staan. Het afgezaagde deel kan gebruikt worden als afscheiding voor ongewenste paden. <i>inhuur beemboter blinney</i>	vak 5	oktober 2004	De boom met brandschade is dood gegaan.

*

Actie	Waar	Wanneer	Achtergrond
Nazorg van nieuwe aanplant van Beuk en Spaanse aak. Als ze in 2005 wat uitgegroeid zijn de Sneeuwbes in de omgeving van de nieuwe aanplant verwijderen. Geen open plekken maken. Nieuwe Beuken er bij planten, Esdoorn verwijderen. §	vak 7	najaar 2004: nieuwe Beuken, Esdoorn verwijderen, voorjaar 2005: nazorg	Voorjaar 2004 zijn Beuk en Spaanse aak in dit vak er tussen geplant. De nieuwe aanplant ziet er op het eerste gezicht niet zo vitaal uit, maar leeft nog wel (oktober 2004).
Nazorg van de nieuwe Zomereik: in de gaten houden of hij aanslaat. §	vak 7	2004 (hele jaar), 2005 (hele jaar)	De nieuwe Zomereik was sinds 2003 al 2 keer vervangen omdat hij geknakt was. D nieuwe Zomereik van 2004 doet het nu goed (oktober 2004).
Randzone			
Nagaan of op deze locatie vooroevers aangelegd worden of dat dat hier n.v.t. is [gemeente]. Indien deze wel aangelegd worden: monitoren of de aanleg van de vooroevers invloed heeft op het gebied. [gemeente]	vak 1	najaar 2004	De vooroevers zijn nog niet aangelegd. <i>wordt niets gedaan</i>
Haagbeuk langs het water op de grens van vak 1 kandelaberen. <i>- Beembeken. niets doen.</i>	vak 1	najaar 2004, daarna bijhouden	Boom hangt over het water; de kluit verzakt. De boom wordt gestut met een touw. Gaat niet goed: de kruin gaat dood.
Algemeen			
De Vleermuiswerkgroep zal een voorstel doen voor locaties voor vleermuis-kasten in het Noorderplantsoen, o.a. op de Jatsdwinger, ter compensatie van verlies van vleermuisbomen, om het aanbod aan holtes op peil te houden. Rob Koelman pleit er voor dat de gemeente contact opneemt met de Vleermuiswerkgroep, voorafgaand aan het kappen van bomen, om te voorkomen dat verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. <i>- want.</i>		najaar 2004	In 2003 is net buiten de Jatsdwinger een verblijfplaats van Rosse vleermuizen verloren gegaan (een tak van een boom gevallen). In september 2004 is een lep met lepziekte elders in het Noorderplantsoen verwijderd. Deze vormde een paarplek voor Ruige dwergvleermuizen.

Actie	Waar	Wanneer	Achtergrond
Nagaan of de gegevens van de monitoring van verschillende soorten in het hele Noorderplantsoen aanleiding geven voor aanpassing van het beheer van de Jatsdwinger. [gemeente] <i>1x/jaar behouden.</i>	hele Jatsdwinger	2004	Twee maal per jaar vindt monitoring van het hele Noorderplantsoen plaats, waarbij telkens een andere groep flora of fauna onderzocht wordt.

Overige dwingers in het Noorderplantsoen

Op 7 oktober 2004 zijn behalve de Jatsdwinger ook de overige dwingers in het Noorderplantsoen bezocht en is gekeken naar de genomen maatregelen en de mogelijkheden voor versterking van de ecologische waarde. Hieronder worden de dwingers van zuid naar noord beschreven.

1^e dwinger

Om hier een ecologisch accent aan te brengen is het streven om hier inheemse kruiden in de ondergroei te krijgen. Hiertoe is de afgelopen jaren een zaadmengsel ingezaaid. Dit sloeg niet aan. Voor 2004 is door de gemeente een plan gemaakt voor het aanplanten van vaste (inheemse) kruiden. Een deel hiervan is in het voorjaar van 2004 ingeplant. In het voorjaar van 2005 zal het overige deel besteld worden bij een ecologische kweker.

2^e dwinger

Hier is in 2004 een vak met Sneeuwbes vervangen door andere struiken: Bosroos, Klimop, Wollige sneeuwbes, Rode kamperfoelie, Vogelkers, Gele kornoelje, Tweestijlige meidoorn en Sporkehout. Dit zijn inheemse (grotendeels niet gebiedseigen) soorten. De Tweestijlige meidoorn heeft het niet gered, de rest is goed aangeslagen.

Aan de zuidzijde zou het grasland extensief gemaaid worden. Dit is nog niet gebeurd (het is nog steeds een gazon).

Op deze dwinger staan veel stinzenplanten.

3^e dwinger = Jatsdwinger

4^e dwinger

Deze had een dichte ondergroei van struiken. Vanwege de veiligheid (junks) zijn de struiken verwijderd en vervangen door een opener ondergroei. Ook is er een grote takkenril in gelegd.

Conclusie

Om de ecologische waarde van de overige dwingers te versterken is een belangrijk aandachtspunt **het vervangen van uitheemse soorten door inheemse soorten**. Hiertoe zijn zowel op de eerste als op de tweede dwinger al maatregelen genomen. Het vervangen van de Sneeuwbes op de tweede dwinger kan als voorbeeld dienen voor gelijksoortige te nemen maatregelen op de Jatsdwinger (maar dan bij voorkeur wel met gebiedseigen soorten).

Een aandachtspunt is het **creëren van geleidelijke overgangen van beplanting naar grasland**. Waarschijnlijk is niet voldoende ruimte aanwezig voor een complete mantel- en zoomvegetatie. Wel zouden bijvoorbeeld op de tweede dwinger stroken ruigte ontwikkeld kunnen worden tegen de beplanting aan, door een strook van enkele meters breed zeer extensief te maaien.

Een **gevarieerde ondergroei met veel struiken** is ecologisch wel gewenst, maar is op deze locaties om veiligheidsredenen niet haalbaar. Een opener ondergroei is wel weer gunstig voor stinzenplanten, dus is het een goede keuze om het beheer hierop te richten.

Gazons hebben een zeer beperkte ecologische waarde. Op de tweede dwinger is het voornemen om **het gazon om te vormen tot hooiland**. Voor zover tijdens het veldbezoek beoordeeld kon worden is dit de enige locatie waar deze maatregel van toepassing is (de enige locatie met een gazon).

Bovengenoemde maatregelen zouden ook elders in het Noorderplantsoen gunstig zijn voor de ecologische waarde (dus niet alleen op de dwingers).

